Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 13. februarja 2025*

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v civilnih in gospodarskih zadevah – Pristojnost in priznavanje ter izvrševanje sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah – Uredba (EU) št. 1215/2012 – Posebne pristojnosti – Člen 8, točka 1 – Več toženih strank – Tožbeni zahtevki, ki so ‚tako tesno povezani', da jih je smotrno obravnavati in o njih odločati skupaj – Člen 102 PDEU – Pojem ‚podjetje' – Matična in hčerinska družba – Kršitev, ki jo je storila hčerinska družba – Domneva odločilnega vpliva matične družbe – Solidarna odgovornost – Odločba nacionalnega organa, pristojnega za konkurenco – Odškodninske tožbe"

V zadevi C-393/23,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Hoge Raad der Nederlanden (vrhovno sodišče Nizozemske) z odločbo z dne 23. junija 2023, ki je na Sodišče prispela 28. junija 2023, v postopku

Athenian Brewery SA,

Heineken NV

proti

Macedonian Thrace Brewery SA,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi I. Jarukaitis, predsednik četrtega senata v funkciji predsednika petega senata, D. Gratsias (poročevalec) in E. Regan, sodnika,

generalna pravobranilka: J. Kokott,

sodna tajnica: A. Lamote, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 6. junija 2024,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Athenian Brewery SA in Heineken NV R. Dufour in E. Pijnacker Hordijk, advocaten,

* Jezik postopka: nizozemščina.

– za Macedonian Thrace Brewery SA A. J. M. J. de Moncuit de Boiscuillé, avocat, J. W. Fanoy, P. A. Fruytier, T. S. Hoyer in M. H. J. van Maanen, advocaten,

– za Evropsko komisijo S. Noë in W. Wils, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 26. septembra 2024

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 8, točka 1, Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2012, L 351, str. 1).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbami Athenian Brewery SA (v nadaljevanju: AB) in Heineken NV na eni strani ter Macedonian Thrace Brewery SA (v nadaljevanju: MTB) na drugi v zvezi s tožbo za uveljavljanje solidarne odgovornosti družb AB in Heineken za povrnitev škode, ki je družbi MTB nastala zaradi kršitve člena 102 PDEU in člena 2 Nomos 3959/2011 Prostasia tou eleutherou antagonismou (zakon 3959 o varstvu konkurence) z dne 20. aprila 2011 (FEK A’ 93), ki jo je storila družba AB.

Pravni okvir

Uredba (ES) št. 1/2003

3 Člen 5 Uredbe Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov [101] in [102 PDEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205), naslovljen „Pristojnosti organov, pristojnih za konkurenco v državah članicah“, v prvem stavku določa:

„Organi, pristojni za konkurenco v državah članicah, so pristojni za uporabo členov [101] in [102 PDEU] v posameznih primerih. […]“

4 Člen 16 te uredbe z naslovom „Enotna uporaba zakonodaje Skupnosti o konkurenci“ v odstavku 1 določa:

„Kadar nacionalna sodišča odločajo o sporazumih, sklepih ali usklajenih ravnanjih v skladu s členom [101] ali členom [102 TFUE], ki so že predmet odločbe [Evropske k]omisije, ne morejo sprejeti odločitev, ki so v nasprotju s sprejeto odločbo Komisije. Prav tako se morajo izogibati odločitvam, ki bi nasprotovale odločbi, ki jo namerava sprejeti Komisija v že začetem postopku. Zato lahko nacionalno sodišče oceni, ali je potrebno, da svoje postopke ustavi. Ta obveznost ne posega v pravice in obveznosti iz člena [267 PDEU].“

5 V skladu s členom 23(2)(a) navedene uredbe lahko Komisija podjetjem in podjetniškim združenjem z odločbo naloži globe, kadar naklepno ali iz malomarnosti kršijo člen 101 ali člen 102 PDEU.

Uredba št. 1215/2012

6 V uvodnih izjavah 15, 16 in 21 Uredbe št. 1215/2012 je navedeno:

„(15) Pravila o pristojnosti bi morala biti čim bolj predvidljiva in morajo temeljiti na načelu, da se pristojnost praviloma določa po stalnem prebivališču [ali sedežu] toženca. Pri tem bi morala taka pristojnost vedno obstajati, razen v nekaterih točno opredeljenih primerih, v katerih je zaradi predmeta spora ali avtonomije strank upravičena druga navezna okoliščina. Da bi postala skupna pravila preglednejša in da ne pride do kolizije pristojnosti, je treba stalno prebivališče [sedež] pravne osebe opredeliti kot avtonomen koncept.

(16) Poleg stalnega prebivališča [ali sedeža] toženca bi morala obstajati tudi alternativna podlaga pristojnosti, ki temelji na tesni povezavi med sodiščem in sporom, ali ki pripomore k pravilnemu delovanju pravosodja. Obstoj tesne povezave bi moral zagotoviti pravno varnost in preprečiti možnost, da bi bil toženec tožen pred sodiščem države članice, katerega pristojnosti razumno ni bilo mogoče predvideti. […]

[…]

(21) V interesu usklajenega delovanja pravosodja je treba čim bolj zmanjšati možnost sočasnih postopkov in zagotoviti, da v različnih državah članicah niso izdane nezdružljive sodne odločbe. Obstajati bi moral jasen in učinkovit mehanizem za reševanje primerov litispendence in sorodnih pravd ter za preprečevanje problemov, ki izhajajo iz razlik med državami članicami v zvezi z določitvijo trenutka, ko se šteje, da postopek teče. Za namene te uredbe bi bilo treba ta trenutek opredeliti kot avtonomen koncept.“

7 Člen 4(1) te uredbe, ki spada v oddelek 1 poglavja II te uredbe, naslovljen „Splošne določbe“, določa:

„Ob upoštevanju določb te uredbe so osebe s stalnim prebivališčem v državi članici ne glede na njihovo državljanstvo tožene pred sodišči te države članice.“

8 Člen 5(1) navedene uredbe, ki spada v isti oddelek, določa:

„Osebe s stalnim prebivališčem [ali sedežem] v državi članici so lahko tožene pred sodišči druge države članice samo na podlagi pravil iz oddelkov 2 do 7 tega poglavja.“

9 Člen 8, točka 1, iste uredbe, ki spada v oddelek 2 poglavja II te uredbe, naslovljen „Posebna pristojnost“, določa:

„Oseba s stalnim prebivališčem [ali sedežem] v državi članici je lahko tožena tudi:

1. če je ena od več toženih oseb, tudi pred sodiščem kraja, kjer ima ena od njih stalno prebivališče [ali sedež], če so tožbeni zahtevki med seboj tako tesno povezani, da jih je smotrno obravnavati in o njih odločati skupaj, da bi se s tem izognili tveganju nezdružljivosti sodnih odločb, ki bi lahko bile [bila] posledica ločenih postopkov;

[…]“

Direktiva 2014/104/EU

10 Člen 9 Direktive 2014/104/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. novembra 2014 o nekaterih pravilih, ki urejajo odškodninske tožbe po nacionalnem pravu za kršitve določb konkurenčnega prava držav članic in Evropske unije (UL 2014, L 349, str. 1), naslovljen „Učinek nacionalnih določb“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da kršitev konkurenčnega prava, ugotovljena s pravnomočno odločbo nacionalnega organa, pristojnega za konkurenco, ali pritožbenega sodišča, velja za neovrgljivo dokazano v primeru odškodninske tožbe, vložene pred nacionalnimi sodišči na podlagi člena 101 ali 102 PDEU ali nacionalnega konkurenčnega prava.

2. Države članice zagotovijo, da se lahko pravnomočna odločba iz odstavka 1, izdana v drugi državi članici, v skladu z njihovim zadevnim nacionalnim pravom predloži pred nacionalnimi sodišči vsaj kot dokaz *prima facie*, da je bilo kršeno konkurenčno pravo, po potrebi pa se lahko oceni skupaj z drugimi dokazi, ki jih predložita stranki.

3. Ta člen ne posega v pravice in obveznosti nacionalnih sodišč iz člena 267 PDEU.“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

11 Družbi AB in MTB sta pivovarni s sedežem v Grčiji, ki delujeta na grškem trgu piva. Družba AB je del skupine Heineken, katere matična družba Heineken ima sedež v Amsterdamu (Nizozemska). Družba Heineken določa strategijo in cilje skupine. Vendar sama v Grčiji ne opravlja operativnih dejavnosti. Družba Heineken je bila med septembrom 1998 in 14. septembrom 2014 posredno imetnica približno 98,8 % delnic družbe AB.

12 Epitropi Antagonismou (komisija za konkurenco, Grčija) je z odločbo z dne 19. septembra 2014 ugotovila, da je družba AB v obdobju, navedenem v prejšnji točki, zlorabila svoj prevladujoči položaj na grškem trgu piva ter da je treba to ravnanje opredeliti kot enotno in trajajočo kršitev člena 102 PDEU in člena 2 zakona 3959 o varstvu konkurence. Čeprav je družba MTB od komisije za konkurenco zahtevala, naj v preiskavo vključi družbo Heineken, je ta komisija v tej odločbi med drugim štela, da nič ne dokazuje neposredne vpletenosti družbe Heineken v ugotovljene kršitve in da posebne okoliščine ne dopuščajo domneve, da je družba Heineken odločilno vplivala na družbo AB. Navedena komisija se v navedeni odločbi ni izrekla o izpodbojni domnevi, priznani v sodni praksi Sodišča, v skladu s katero v posebnem primeru, v katerem ima matična družba neposredno ali posredno v lasti ves ali skoraj ves kapital svoje hčerinske družbe, ki je kršila pravila o konkurenci, ta matična družba dejansko odločilno vpliva na ravnanje te hčerinske družbe in jo je mogoče šteti za odgovorno za kršitev na enaki podlagi kot navedeno hčerinsko družbo (v nadaljevanju: domneva odločilnega vpliva in odgovornosti matične družbe).

13 Družba MTB je pri rechtbank Amsterdam (sodišče v Amsterdamu, Nizozemska) vložila tožbo, s katero je predlagala, naj se ugotovi, da sta družbi AB in Heineken solidarno odgovorni za kršitev, navedeno v prejšnji točki, in naj se jima zato naloži solidarno povračilo celotne škode, ki je družbi MTB nastala zaradi te kršitve. Družbi AB in Heineken sta rechtbank Amsterdam (sodišče v Amsterdamu) med drugim predlagali, naj se izreče za nepristojno za odločanje o tožbi, vloženi proti družbi AB. Rechtbank Amsterdam (sodišče v Amsterdamu) se je izreklo za pristojno za odločanje o tožbi zoper družbo Heineken na podlagi člena 4(1) Uredbe št. 1215/2012, ker je sedež zadnjenavedene družbe v Amsterdamu. Ugodilo pa je predlogu za ugotovitev

nepristojnosti, ki sta ga vložili družbi AB in Heineken, ter se v zvezi z družbo AB izreklo za nepristojno, in sicer iz razloga, da tožba, vložena proti družbi Heineken, in tožba, vložena proti družbi AB, nista „tako tesno povezani“ v smislu člena 8, točka 1, Uredbe št. 1215/2012, da bi ju bilo smotrno obravnavati in o njiju odločiti skupaj, da bi se s tem izognili tveganju nezdružljivosti sodnih odločb, ki bi lahko bila posledica ločenih postopkov.

14 Gerechtshof Amsterdam (pritožbeno sodišče v Amsterdamu, Nizozemska), pri katerem je bila vložena pritožba, je odločbo rechtbank Amsterdam (sodišče v Amsterdamu) razveljavilo, nasprotno tožbo družb AB in Heineken zavrnilo ter zadevo vrnilo temu sodišču v ponovno odločanje in vsebinsko odločitev. To pritožbeno sodišče je v bistvu menilo, da sta bili ti družbi v enakem dejanskem položaju in da ni mogoče z zadostno gotovostjo izključiti, da tvorita eno in isto podjetje.

15 Družbi AB in Heineken sta vložili kasacijsko pritožbo pri Hoge Raad der Nederlanden (vrhovno sodišče Nizozemske), ki je predložitveno sodišče.

16 To sodišče navaja, da se zadeva, o kateri odloča, razlikuje od zadeve iz sodbe z dne 21. maja 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335), v kateri je Sodišče med drugim razsodilo, da so zahtevki proti podjetjem, ki so bila različno krajevno in časovno udeležena v enotni in trajajoči kršitvi prepovedi omejevalnih sporazumov, določeni s pravom Unije, ki jo je z odločbo ugotovila Komisija, med seboj „tako tesno povezani“, da jih je smotrno obravnavati in o njih odločati skupaj. V obravnavanem primeru pa naj kršitev pravil o konkurenci ne bi bila ugotovljena z odločbo Komisije, ampak z odločbo nacionalnega organa, pristojnega za konkurenco, in sicer komisije za konkurenco. Poleg tega naj ne bi bilo sporno, da družba Heineken sama ni izvedla nobenih transakcij na grškem trgu piva, zahtevek, ki jo je v zvezi z njo vložila družba MTB, pa naj bi temeljil izključno na odločilnem vplivu, ki naj bi ga imela na ravnanje družbe AB. Če tožena stranka, kot v obravnavani zadevi, obrazloženo izpodbija, da je imela tak vpliv, naj bi se postavilo vprašanje, ali se je v skladu z merilom, ki ga je Sodišče vzpostavilo v sodbah z dne 28. januarja 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37), in z dne 16. junija 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449), mogoče opreti na domnevo odločilnega vpliva in odgovornosti matične družbe, v takem primeru pa naj bi moralo sodišče, ki mu je bila zadeva predložena, priznati svojo pristojnost za odločanje o zadevi, razen če uspe zadevni matični družbi brez obsežnega dokaznega postopka to domnevo izpodbiti.

17 V teh okoliščinah je Hoge Raad der Nederlanden (vrhovno sodišče Nizozemske) prekinilo odločanje in Sodišču v odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali mora v primeru, kakršen je ta v sporu o glavni stvari, sodišče po sedežu matične družbe pri preizkusu svoje pristojnosti na podlagi člena 8, točka 1, Uredbe [št. 1215/2012] glede hčerinske družbe s sedežem v drugi državi članici v okviru zahteve po tesni povezavi iz te določbe izhajati iz domneve, priznane v materialnem konkurenčnem pravu, da ima matična družba odločilen vpliv na gospodarsko dejavnost hčerinske družbe, ki je predmet spora?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen: kako je treba v zvezi s tem opredeliti merilo, oblikovano v sodbah [z dne 28. januarja 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37),] in [z dne 16. junija 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449)]? Ali v tem primeru – če se izpodbija odločilni vpliv matične družbe na gospodarsko dejavnost hčerinske družbe zato, da se glede zadevne hčerinske družbe prizna pristojnost na podlagi člena 8, točka 1, Uredbe [št. 1215/2012] – zadostuje, da ni mogoče *a priori* izključiti obstoja tega odločilnega vpliva?“

Vprašanji za predhodno odločanje

18 Predložitveno sodišče z vprašanjema, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 8, točka 1, Uredbe št. 1215/2012 razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da se v primeru zahtevkov, naj se matični družbi in njeni hčerinski družbi solidarno naloži povrnitev škode, nastale zaradi kršitve pravil konkurence, ki jo je storila ta hčerinska družba, sodišče sedeža matične družbe, pri katerem so bili vloženi ti zahtevki, za ugotovitev svoje mednarodne pristojnosti opre izključno na domnevo, v skladu s katero ima matična družba, kadar ima neposredno ali posredno v lasti ves ali skoraj ves kapital hčerinske družbe, ki je kršila pravila o konkurenci, odločilen vpliv na to hčerinsko družbo.

19 Člen 8, točka 1, Uredbe št. 1215/2012 določa, da je oseba s stalnim prebivališčem ali sedežem v državi članici, če je ena od več toženih oseb, lahko tožena pred sodiščem kraja, v katerem ima ena od njih stalno prebivališče oziroma sedež, če so tožbeni zahtevki med seboj „tako tesno povezani“, da jih je smotrno obravnavati in o njih odločati skupaj, da bi se s tem izognili tveganju nezdružljivosti sodnih odločb, ki bi bila lahko posledica ločenih postopkov.

20 Cilj pravila o pristojnosti iz člena 8, točka 1, Uredbe št. 1215/2012 je, kot je navedeno v uvodnih izjavah 16 in 21 te uredbe, pripomoči k pravilnemu delovanju pravosodja, čim bolj zmanjšati možnost sočasnih postopkov in zagotoviti, da se v različnih državah članicah ne izdajo nezdružljive sodne odločbe (sodba z dne 7. septembra 2023, Beverage City Polska, C-832/21, EU:C:2023:635, točka 34 in navedena sodna praksa).

21 Ker to pravilo o posebni pristojnosti odstopa od načela, da se pristojnost praviloma določa glede na stalno prebivališče ali sedež tožene stranke, ki je določeno v členu 4 Uredbe št. 1215/2012, ga je treba razlagati ozko, pri čemer ta ozka razlaga ne sme presegati primerov, ki so izrecno navedeni v tej uredbi (sodba z dne 7. septembra 2023, Beverage City Polska, C-832/21, EU:C:2023:635, točka 35 in navedena sodna praksa).

22 Iz tega sledi, da je treba za uporabo člena 8, točka 1, Uredbe št. 1215/2012 preveriti, ali med različnimi zahtevki ene tožeče stranke proti različnim toženim strankam obstaja takšna sorodnost, da jih je smotrno obravnavati skupaj, da bi se s tem izognili tveganju nezdružljivosti sodnih odločb, ki bi lahko bila posledica ločenih postopkov. V zvezi s tem, za to, da bi se za sodne odločbe lahko štelo, da so nezdružljive, ne zadošča, da obstaja neskladje med rešitvami spora, ampak mora priti do neskladja v okviru istega dejanskega in pravnega stanja (sodba z dne 21. maja 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, točka 20 in navedena sodna praksa).

23 Vendar je Sodišče razsodilo, da se pravilo iz člena 8, točka 1, Uredbe št. 1215/2012 ne sme razlagati tako, da tožeči stranki omogoča, da vloži zahtevek zoper več toženih strank zgolj zato, da bi bila ena izmed teh toženih strank izvzeta iz pristojnosti sodišč države članice, v kateri ima ta tožena stranka stalno prebivališče ali sedež, in tako zlorabi pravilo o pristojnosti iz te določbe, s čimer bi pogoje za uporabo navedene določbe umetno ustvarila oziroma ohranila (sodba z dne 7. septembra 2023, Beverage City Polska, C-832/21, EU:C:2023:635, točka 43 in navedena sodna praksa).

24 Sodišče je štelo tudi, da je možnost, da je tožeča stranka vložila zahtevek zoper več toženih strank zgolj zato, da bi bila ena izmed teh toženih strank izvzeta iz pristojnosti sodišč države članice, v kateri ima ta tožena stranka stalno prebivališče ali sedež, izključena, kadar obstaja tesna povezava med zahtevki zoper vsako od toženih strank ob njihovi vložitvi, torej kadar jih je

smotrno obravnavati in o njih odločati skupaj, da bi se s tem izognili tveganju nezdružljivosti sodnih odločb, ki bi bila lahko posledica ločenih postopkov (glej po analogiji sodbe z dne 11. oktobra 2007, Freeport, C-98/06, EU:C:2007:595, točka 54; z dne 21. maja 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, točka 28, in z dne 7. septembra 2023, Beverage City Polska, C-832/21, EU:C:2023:635, točka 44 in navedena sodna praksa). Iz tega je sklepalo, da lahko sodišče, ki obravnava zahtevke, ki so ob vložitvi tožbe medsebojno povezani v smislu člena 6, točka 1, Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42), ki ustreza členu 8, točka 1, Uredbe št. 1215/2012, ugotovi morebitno zlorabo pravila o pristojnosti iz te določbe le takrat, ko obstajajo prepričljivi indici, ki omogočajo sklep, da je tožeča stranka pogoje za uporabo navedene določbe umetno ustvarila ali ohranila (glej po analogiji sodbo z dne 21. maja 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, točka 29).

25 Zato mora predložitveno sodišče v zvezi z zahtevki, vloženimi zoper različne tožene stranke, presoditi obstoj istega pravnega in dejanskega stanja ob upoštevanju vseh ustreznih elementov zadeve, o kateri odloča, in se prepričati, da namen zahtevkov, vloženih le zoper tisto od sotoženih strank, katere stalno prebivališče ali sedež upravičuje pristojnost sodišča, ki mu je zadeva predložena, ni umetno izpolniti pogoje za uporabo člena 8, točka 1, Uredbe št. 1215/2012 (glej v tem smislu sodbo z dne 7. septembra 2023, Beverage City Polska, C-832/21, EU:C:2023:635, točki 42 in 45). Vendar lahko Sodišče predložitvenemu sodišču poda elemente razlage prava Unije, ki so koristni za to presojo.

26 S tega vidika je treba spomniti, da je Sodišče razsodilo, da je treba pogoj obstoja istega dejanskega in pravnega stanja šteti za izpolnjen, kadar se na več podjetij, ki so sodelovala pri enotni in trajajoči kršitvi pravil prava Unije o konkurenci, ugotovljeni v odločbi Komisije, kot tožene stranke nanašajo zahtevki, ki temeljijo na njihovem sodelovanju pri tej kršitvi, in to kljub dejstvu, da so bile tožene stranke v postopku v glavni stvari različno krajevno in časovno udeležene pri izvajanju zadevnega omejevalnega sporazuma (glej v tem smislu sodbo z dne 21. maja 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, točka 21).

27 Kot je generalna pravobranilka v bistvu navedla v točki 40 sklepnih predlogov, enaka ugotovitev velja tudi v primeru zahtevkov, ki temeljijo na sodelovanju družbe pri kršitvi pravil prava Unije o konkurenci ter so vloženi zoper to družbo in zoper njeno matično družbo, pri katerih se zatrjuje, da ti družbi skupaj tvorita eno in isto podjetje.

28 V skladu z ustaljeno sodno prakso se namreč konkurenčno pravo Unije nanaša na dejavnosti podjetij, tako da mora, ker je odgovornost za škodo, ki izhaja iz kršitve pravil Unije o konkurenci, osebne narave, za škodo, povzročeno s kršitvijo, odgovarjati podjetje, ki ta pravila krši (sodba z dne 14. marca 2019, Skanska Industrial Solutions in drugi, C-724/17, EU:C:2019:204, točki 30 in 31 ter navedena sodna praksa).

29 Kadar se torej ugotovi, da sta družba in njena hčerinska družba del iste gospodarske enote in da zato tvorita eno samo podjetje v smislu pravil prava Unije o konkurenci, je sam obstoj te gospodarske enote, ki je storila kršitev, odločilen pri določanju odgovornosti ene ali druge družbe, ki tvori podjetje, za protikonkurenčno ravnanje tega podjetja. Na podlagi tega pojem „podjetje“ in prek njega pojem „gospodarska enota“ po samem pravu povzročita solidarno odgovornost subjektov, ki ob storitvi kršitve tvorijo gospodarsko enoto (glej v tem smislu sodbo z dne 6. oktobra 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, točki 43 in 44).

30 V zvezi s tem dejstvo, da tako kot v obravnavanem primeru solidarna odgovornost matične in hčerinske družbe za kršitev pravil prava Unije o konkurenci ni bila ugotovljena z dokončno odločbo Komisije, ni ovira za uporabo člena 8, točka 1, Uredbe št. 1215/2012 za take zahtevke.

31 Nasprotno, kot je generalna pravobranilka navedla v točki 56 sklepnih predlogov, prav v takem primeru obstaja tveganje, da bodo v okviru istega dejanskega in pravnega stanja izdane nezdružljive sodne odločbe. Kot pa je razvidno iz uvodne izjave 21 Uredbe št. 1215/2012, je namen določbe člena 8, točka 1, te uredbe prav preprečiti tako tveganje.

32 Dokončne odločbe Komisije o kršitvi pravil prava Unije o konkurenci so namreč v skladu s členom 16(1) Uredbe št. 1/2003 zavezujoče za vsa sodišča države članice, ki odločajo o isti kršitvi. Vendar čeprav morajo države članice v skladu s členom 9(1) Direktive 2014/104 zagotoviti, da so njihova nacionalna sodišča vezana le na pravnomočne odločbe njihovih lastnih organov, pristojnih za konkurenco, ki odločajo o taki kršitvi, pa je v zvezi s podobnimi odločbami, ki jih sprejme organ, pristojen za konkurenco v drugi državi članici, v odstavku 2 tega člena 9 določena le obveznost držav članic, da zagotovijo, da se take odločbe lahko predložijo nacionalnim sodiščem kot *prima facie* dokaz o kršitvi.

33 Ta razlaga člena 8, točka 1, Uredbe št. 1215/2012 v smislu, da se ta določba uporablja tudi za tožbe, ki so vložene tako proti matični družbi kot proti njeni hčerinski družbi, s katero prva tvori gospodarsko enoto, in ki temeljijo na sodelovanju druge pri kršitvi pravil prava Unije o konkurenci, je v skladu s cilji predvidljivosti pravil o pristojnosti in z načelom pravne varnosti, navedenimi v uvodnih izjavah 15 in 16 te uredbe.

34 V skladu s sodno prakso Sodišča načelo pravne varnosti med drugim zahteva, da se pravila o posebni pristojnosti razlagajo na način, ki običajno ozaveščeni toženi stranki omogoča, da razumno predvidi, pred katerim sodiščem, ki ni sodišče njenega stalnega prebivališča ali sedeža, je lahko tožena (sodba z dne 13. julija 2006, Reisch Montage, C-103/05, EU:C:2006:471, točka 25).

35 To pa velja za matično družbo in njeno hčerinsko družbo s sedežem v drugi državi članici. Glede na preudarke, navedene v točkah 28 in 29 te sodbe, lahko namreč vsaka od teh dveh družb razumno predvidi, da bo lahko v primeru kršitve pravil prava Unije o konkurenci, ki jo stori ena od njiju, tožena pred sodišči države članice, v kateri ima sedež druga družba, da se odzove na zahtevke, ki temeljijo na tej kršitvi.

36 V obravnavanem primeru se predložitveno sodišče, natančneje, sprašuje o posledicah, ki jih ima za morebitno uporabo člena 8, točka 1, Uredbe št. 1215/2012, prvič, dejstvo, da se tožeča stranka v utemeljitev svojih zahtevkov zoper družbo, ki je sodelovala pri kršitvi pravil prava Unije o konkurenci, in zoper družbo, ki ima v lasti ves ali skoraj ves kapital prve družbe, sklicuje na domnevo odločilnega vpliva in odgovornosti matične družbe, ter drugič, to, da druga družba izpodbija, da je odločilno vplivala na svojo hčerinsko družbo in da je z njo tvorila gospodarsko enoto.

37 V zvezi s tem je treba, na prvem mestu, opozoriti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso v posebnem primeru, v katerem ima matična družba neposredno ali posredno v lasti ves ali skoraj ves kapital hčerinske družbe, ki je kršila pravila o konkurenci, obstaja izpodbojna domneva, in sicer domneva odločilnega vpliva in odgovornosti matične družbe, v skladu s katero ta matična družba dejansko odločilno vpliva na ravnanje hčerinske družbe (sodba z dne 26. oktobra 2017, Global Steel Wire in drugi/Komisija, C-457/16 P in od C-459/16 P do C-461/16 P, EU:C:2017:819, točka 84 in navedena sodna praksa).

38 Ta domneva je bila razvita v okviru izpodbijanja – s strani zadevnih podjetij – odločb Komisije, s katerimi je ta ugotovila, da so ta podjetja sodelovala pri kršitvi pravil prava Unije o konkurenci, in jim na podlagi člena 23(2) Uredbe št. 1/2003 naložila globe. V tem kontekstu je Sodišče pojasnilo, da za domnevo, da matična družba dejansko odločilno vpliva na poslovno politiko hčerinske družbe, zadostuje, da Komisija dokaže, da je ves ali skoraj ves kapital te hčerinske družbe v lasti matične družbe. Komisija bo nato lahko štela, da je matična družba solidarno odgovorna za plačilo globe, naložene njeni hčerinski družbi, razen če ta matična družba, ki nosi breme ovrženja te domneve, predloži zadostne dokaze, da ta hčerinska družba na trgu ravna samostojno (sodba z dne 26. oktobra 2017, Global Steel Wire in drugi/Komisija, od C-457/16 P in od C-459/16 P do C-461/16 P, EU:C:2017:819, točka 84 in navedena sodna praksa).

39 Čeprav je bila domneva odločilnega vpliva in odgovornosti matične družbe razvita v okviru izpodbijanja odločb Komisije, sprejetih na podlagi člena 23(2) Uredbe št. 1/2003, se lahko uporabi tudi v primeru zahtevka fizične ali pravne osebe, ki trdi, da je utrpela škodo zaradi udeležbe družbe pri kršitvi pravil prava Unije o konkurenci, ki je vložen zoper drugo družbo, ki ima v lasti ves ali skoraj ves kapital prve družbe.

40 Sodišče je namreč razsodilo, da pojem „podjetje“ v smislu pravil prava Unije o konkurenci, ki je avtonomen pojem tega prava, v okviru naložitve glob na podlagi člena 23(2) Uredbe št. 1/2003, ki jo opravi Komisija, in v okviru odškodninskih tožb zaradi kršitve pravil Unije o konkurenci ne more imeti različnega obsega (sodba z dne 6. oktobra 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, točka 38).

41 Na drugem mestu, treba je navesti, da je iz sodne prakse Sodišča razvidno, da sodišče, ki mu je bila zadeva predložena, v fazi preverjanja mednarodne pristojnosti ne presoja niti dopustnosti niti utemeljenosti zahtevka, ampak zgolj opredeli navezne okoliščine z državo sodišča, ki utemeljujejo njegovo pristojnost na podlagi člena 8, točka 1, Uredbe št. 1215/2012.

42 Ob tem in čeprav je res, da Uredba št. 1215/2012 izrecno ne določa obsega obveznosti nadzora, ki so naložene nacionalnim sodiščem pri preizkusu njihove mednarodne pristojnosti, saj gre za vidik nacionalnega procesnega prava, katerega poenotenje ni namen te uredbe, je Sodišče kljub temu razsodilo, da uporaba upoštevnih pravil nacionalnega procesnega prava ne sme posegati v polni učinek navedene uredbe. Cilj pravne varnosti zahteva, da se lahko nacionalno sodišče, ki mu je zadeva predložena, brez težav izreče o svoji pristojnosti, ne da bi moralo vsebinsko odločiti o zadevi, obveznost izvedbe obsežnega dokaznega postopka v zvezi z upoštevnimi dejanskimi elementi, ki se nanašajo tako na pristojnost kot na vsebino zadeve, že v tej fazi postopka pa bi lahko vnaprej vplivala na preizkus vsebine zadeve (glej v tem smislu sodbo z dne 28. januarja 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, točke od 61 do 63 in navedena sodna praksa).

43 Poleg tega je Sodišče pojasnilo tudi, da tako cilj učinkovitega izvajanja sodne oblasti kot spoštovanje avtonomije sodišč pri izvajanju njihovih funkcij zahtevata, da lahko sodišče, ki mu je zadeva predložena, preuči svojo mednarodno pristojnost glede na vse informacije, ki jih ima na voljo, vključno z morebitnimi informacijami, ki jih predloži tožena stranka (glej v tem smislu sodbi z dne 28. januarja 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, točka 64, in z dne 16. junija 2016, Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:449, točka 45).

44 V zvezi s tem bodo glede obstoja medsebojne povezanosti med zahtevki tako upoštevne informacije, s katerimi se želi dokazati, da je predmet tožbe isto dejansko in – odvisno od primera – pravno stanje. Zato lahko to sodišče za ugotovitev medsebojne povezanosti šteje za

dokazane upoštevne trditve tožeče stranke glede pogojev za deliktno ali kvazideliktno odgovornost, navedene v njenih zahtevkih (glej po analogiji sodbo z dne 16. junija 2016, Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:449, točka 44 in navedena sodna praksa).

45 Zato se lahko v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, sodišče, ki mu je zadeva predložena, omeji na preverjanje, ali ni *a priori* izključeno, da je obstajal odločilen vpliv matične družbe na hčerinsko družbo, da bi se, če nacionalno pravo to dopušča, lahko izreklo za pristojno.

46 Tako je, če se tožeča stranka sklicuje na domnevo odločilnega vpliva in odgovornosti matične družbe. Vendar preverjanje, ali zahtevek zoper matično družbo, katere sedež utemeljuje pristojnost sodišča, pri katerem je tožba vložena, ni umeten, predpostavlja, da se lahko tožene stranke sklicujejo na prepričljive indice, ki kažejo bodisi na to, da matična družba ni imela neposredno ali posredno v lasti vsega ali skoraj vsega kapitala svoje hčerinske družbe, bodisi na to, da je treba to domnevo kljub temu ovreči.

47 Glede na vse zgornje preudarke je treba na postavljeni vprašanji odgovoriti, da je treba člen 8, točka 1, Uredbe št. 1215/2012 razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da se v primeru zahtevkov, naj se matični družbi in njeni hčerinski družbi solidarno naloži povrnitev škode, nastale zaradi kršitve pravil konkurence, ki jo je storila ta hčerinska družba, sodišče sedeža matične družbe, pri katerem so bili ti zahtevki vloženi, za ugotovitev svoje mednarodne pristojnosti opre na domnevo, da ima matična družba, kadar ima neposredno ali posredno v lasti ves ali skoraj ves kapital hčerinske družbe, ki je kršila pravila o konkurenci, odločilen vpliv na to hčerinsko družbo, pod pogojem, da toženim strankam ni odvzeta možnost, da se sklicujejo na prepričljive indice, ki kažejo bodisi na to, da ta matična družba ni imela neposredno ali posredno v lasti vsega ali skoraj vsega kapitala navedene hčerinske družbe, bodisi na to, da je treba to domnevo kljub temu ovreči.

Stroški

48 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

Člen 8, točka 1, Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah

je treba razlagati tako, da

ne nasprotuje temu, da se v primeru zahtevkov, naj se matični družbi in njeni hčerinski družbi solidarno naloži povrnitev škode, nastale zaradi kršitve pravil konkurence, ki jo je storila ta hčerinska družba, sodišče sedeža matične družbe, pri katerem so bili ti zahtevki vloženi, za ugotovitev svoje mednarodne pristojnosti opre na domnevo, da ima matična družba, kadar ima neposredno ali posredno v lasti ves ali skoraj ves kapital hčerinske družbe, ki je kršila pravila o konkurenci, odločilen vpliv na to hčerinsko družbo, pod pogojem, da toženim strankam ni odvzeta možnost, da se sklicujejo na prepričljive indice, ki kažejo bodisi na to, da ta matična družba ni imela neposredno ali posredno v lasti vsega

ali skoraj vsega kapitala navedene hčerinske družbe, bodisi na to, da je treba to domnevo kljub temu ovreči.

Podpisi